

133. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA SIMON MÓZESHEZ

(London, 1945. szeptember 8.)

Official invitation arrived. Return depends solving technical difficulties.

PIL 704. f. 81. ó. e. (fogalmazvány)

*

A hivatalos meghívás megérkezett. Visszatérés a technikai nehézségek megoldásától függ.¹

¹ Válasz Simon Mózesnek szeptember 4-i levelében idézett táviratára. Fogalmazvány Károlyi kézírásával Simon táviratán. – Simon Mózes táviratára és korábbi levelére Károlyi nevében Havas válaszolt levélben szeptember 6-án. Mint írja: „Az Elnök úr vidéken tartózkodik, mert mind neki, mind az Elnöknének pihenésre van szükségük. Miután csak ritkán jön fel Londonba, és a levelezést csak nagy késéssel lehet lebonyolítani, veszem a háttörést és a saját szakállamra tájékoztatom... eddig Somerszetben voltak, most Guildfordban.” Megegyezik a meghívás hírével, hozzátéve: Károlynak „minél hamarabb haza kell mennie. Persze nagy technikai nehézségek vannak, mert az Elnökné nem engedi meg, hogy az utazás kockázatát vállalja... Az Elnökné bizony nincs jól, és roppant ideges. Az Elnök úr most jobb kondícióban van, de azért nagyon vigyáznia kell magára. Két hónappal ezelőtt két súlyos orrvérzése volt.” Ezután itthon maradt rokonai sorsáról és saját irodalmi terveiről tájékoztatja Simont.

134. GEOFFREY L. MCDERMOTT KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(London, 1945. szeptember 10.)

Dear Count Károlyi,

We have telegraphed to Budapest to enquire whether the Allied Control Commission would agree to your visiting Hungary, accompanied by Countess Károlyi, leaving the country in about a week or ten days from now, on the understanding that it would be necessary for you and the Countess to return to this country to settle your affairs before finally deciding to take up your residence in Hungary. I shall let you know as soon as we have a reply.

2. I have submitted to the Secretary of State your request that you should be received by him before you leave this country. Mr. Bevin asks me to let you know that the heavy pressure of other duties makes it impossible for him to have the pleasure of receiving you himself. If there is any way in which this Office can be of assistance to you, I should be very glad to see you myself and am at your disposal at any time.

Yours sincerely

G. L. Dermott
for (W. G. Hayter)

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti). Aláírt fogalmazványa: PRO FO 371/48463

*

Kedves Károlyi Gróf,

Táviratoztunk Budapestre¹ megérdeklődni, hogy a Szövetséges Ellenőrző Bizottság hozzájárul-e az Ön magyarországi látogatásához Károlyi grófnő kíséretében, egy hét vagy tíz nap múlva indulva innen, tudomásul véve, hogy szükséges lesz Önnek és a grófnőnek ide visszatérni, hogy itteni ügyeiket lezárják, mielőtt eldöntenek, hogy végleg visszatérnek-e Magyarországra. Amint választ kapunk, értesíteni fogom Önt.

2. Továbbítottam a miniszterhez kérését, hogy mielőtt elhagyja hazánkat, fogadja Önt. Mr. Bevin arra kért, tudassam Önnel, hogy más kötelezettségei súlyos nyomása lehetetlenné teszi számára, hogy fogadja Önt, bár örömmel tenné. Ha hivatalunk bármiben segítségére lehet Önnek, nagy örömmel fogadom és bármikor rendelkezésére állok.

(W. G. Hayter) helyett
G. L. McDermott

¹ A levélíró a Foreign Office tisztviselője, aláírása alatt: „W.G. Hayter helyett”. (Hayter az ő közvetlen felettese volt.) Már szeptember 7-én küldött hasonló értesítést Károlyinak.

135. KÁROLYI MIHÁLY BÖHM VILMOSHOZ

(Guildford, 1945. szeptember 13.)

Kedves Böhm,

Elnézéset kérem, hogy leveleidre eddig nem válaszoltam, de bizonyára hallottad Prágertől és Havastól, hogy feleségem beteg, vidéken élünk, mert Londonban nem tudunk megfelelő segítséget találni, márpedig sem a feleségem, sem én nem dolgozhatunk. Így azután minden nehezebben megy.

Hazautazásom most vajúdik. Még nem tudok semmi bizonyosat mondani, de lehet, hogy pár napon belül már többet fogok tudni közölni. Egyelőre még technikai nehézségeket kell leküzdenem. A meghívás megérkezett, de én még nem láttam. Csupán telefonon közölték velem tartalmát. Most hallom, hogy a magyar lapok is hírül adták.

Ami a csehszlovákkérdést illeti, elképzelheted, hogy rám is nyomasztóan hatott az újdonsült csehszlovák ultranacionalizmus. Én már két hónappal azelőtt írtam Fierlingernek, Masaryknak és Ripkának, de ők nem válaszoltak, sőt amikor Ripka és Masaryk itt jártak, kerülték a találkozást, alighanem azért, mert ők maguk is a legnagyobb zavarban vannak. Én levélben figyelmeztettem őket arra, hogy milyen szörnyű felelősséget vállalnak magukra, és hivatkoztam kitartó csehszlovákbarátságomra. Értésükre adtam, hogy aláássák a magyar demokráciát, és a reakció malmára hajtják a vizet. Szóval elmondtam ugyanazt, amit Te a levélben írsz. Hallom, Jásziék is ilyen értelemben írtak. Nem is lehet másképpen, és csak természetes, hogy mindannyiunknak ugyanazok az érvek jutnak eszünkbe. Minden értelmes ember így látja a dolgokat. Most még nem határoztam el magam arra, hogy mit tegyek. Hazautazásom esetén esetleg nagyobb lesz az akciórádiusom, és ezért igazat adok neked abban, hogy „egy hírlapi támadás csak ártana”. Hiszen éppen az a baj, hogy a magyar nacionalisták máris olyan hangot üt[nek] meg, amely még jobban elmérgesíti az amúgy is súlyos helyzetet.

Bevin beszéde akarva, nem akarva is azt a látszatot keltette Magyarországon, hogy a jobboldalnak akar nagyobb szerepet biztosítani, és amellet kényes helyzetbe hozta a testvérpártot. Hogy miért mondta azt, amit mondott, azt nem tudom. Lehetséges, hogy a belpolitikai reformok keresztülvitele miatt kénytelen volt külpolitikai engedményeket tenni. Az is lehet, hogy csak taktikai húzás volt a most folyó külügyminisztériumi konferencia előtt. A Munkáspárt óriási többségével valóban képes arra, hogy egy nagyvonalú külpolitikát indítson, és mint a baloldal támogatója, konkurensé legyen az oroszoknak, de annak nincs értelme, hogy az oroszokkal szemben egy levitézlett külpolitikát folytasson. Halifaxekkel,¹ a régi gárdával nem lehet aktív külpolitikát csinálni. A monarchiával nem lehet Francót ellensúlyozni. Európa vergődik, siralmas helyzetben van, és az ellen-